

1 DECEMBER 1948 KB 7

CENTRALE VEILIGHEIDSDIENST

No.50545.

Bijlage: 1.

Onderwerp: Overzicht No.10.

's-Gravenhage, 4 December 1948.
Javastraat 68.

Hierbij heb ik de eer U een exemplaar aan te bieden van
Overzicht No.10 van mijn Dienst, afgesloten per 20 November
1948.

HET HOOFD VAN DE DIENST,
voor deze:

J.G.Crabbendam,

AAN: Alle Politieverbindingen.

CENTRALE VEILIGHEIDSDIENST.

Overzicht No.10.

1948.

I N H O U D.

I.	Internationale en nationale acties der C.P.N. (De Waarheid)	blz. 1
II.	Culturele werkzaamheden van communistische groe- peringen	blz. 7
III.	Lezersconferentie van het maandblad "De Vrije Kathedr"	blz.12
IV.	Links Comité Politieke Sociale Faculteit te Amsterdam	blz.15
V.	Protesten en demonstraties van de Nederlandse Vrouwen Beweging (N.V.B.)	blz.17
VI.	Eenheids Vak Centrale	blz.19
VII.	Onafhankelijk Verbond van Bedrijfsorganisaties (O.V.B.)	blz.20
VIII.	Indonesië	blz.28
IX.	Overzicht der stakingen in October 1948	blz.31

Uitzendingen van Radio Moskou over Indonesië en het Nederlandse optreden aldaar	en	blz. 1 " 2
Verdere aanvallen der C.P.N. op het zg. "verraad van de regering-Hatta"		" 2
C.P.N. ondersteunde het "vredesoffensief" van Moskou o.m. door uitgifte van een extra-editie van het dagblad "De Waarheid"	en	" 2 " 3
Standpunt der communisten in West-Europa bij het eventueel uitbreken van een gewapend conflict met de Sowjet-Unie	en	" 3 " 4
De steunacties ten behoeve van het dagblad "De Waarheid"		" 5
Herdenking in Nederland van de 31ste verjaardag der Russische bolsjewistische revolutie		" 6
Moskou's radicale koers op cultureel en wetenschappelijk terrein		" 7
Het eerste nummer van "Vrij", familieblad van Radio Werkend Nederland verschenen		" 9
Congres van Radio Werkend Nederland, dd. 23 en 24 October te Amsterdam, voor onbepaalde tijd uitgesteld		" 9
De politieke activiteit van "Nederland-U.S.S.R." wordt meer dan voorheen door deze vereniging naar buiten gedemonstreerd		" 10
Herleving van de activiteit der Vrije Katheder-groepen (vroeger V.K.-clubs)	en	" 11 " 14
Het winterprogramma van de "Vrije Katheder"		" 14
Demonstratie van politiek uiterst links-gezinde studenten te Amsterdam tegen een hoogleraar van de zevende faculteit der Gem. Universiteit aldaar		" 15
Anti-duurte campagne der communisten; demonstraties en protestvergaderingen van de Ned. Vrouwen Beweging	en	" 17 " 18
Actie inzake afschaffing subsidies op levensmiddelen		" 19
E.V.C.-acties ten gunste van de stakende Franse mijnwerkers		" 20
Stichtingscongres O.V.B.	en	" 23 " 27
Oprichting nieuwe communistische beweging in de "Republiek Indonesië": "de Partai Moerba"		" 28
Vereniging "Nederland-Indonesië" onthoudt zich ervan partij te kiezen in de interne Indonesische aangelegenheden (opstand Moeso)		" 29

I. INTERNATIONALE EN NATIONALE ACTIES DER C.P.N. (DE WAARHEID).

Naar buiten toont het optreden van de C.P.N., overeenkomstig haar doelstellingen, twee opvallende karaktertrekken. Enerzijds worden haar handelingen, zoals gewoonlijk, nadrukkelijk beïnvloed door de kijk van Moskou op het internationaal gebeuren. Anderzijds, zij het steeds ondergeschikt aan de "algemene lijn" van het Kremlin, poogt de C.P.N. nog altijd de schijn van haar zg. nationale koers te handhaven.

Internationaal: hier vallen, gelet op de direct voorafgaande periodes, geen ingrijpende veranderingen in het beleid te bespeuren. Ook voor de C.P.N. ligt het Indonesische probleem nu meer dan voorheen op het internationale vlak. Paul de Groot en zijn aanhangers zetten reeds in 1945, zg. om de Indonesische volkeren te beschermen tegen Engels-Amerikaans imperialisme, de leuze "Indië los van Holland, nu!" overboord. De C.P.N. moest daarbij voortdurend rekening blijven houden met de inzichten van de Sowjet-Unie. En Moskou ziet alles, dus ook wat in Indonesië gebeurt, zowel ten goede (Moeso's opstand) als ten kwade (het ingrijpen van Nederland en van Hatta), als een uitvloeisel van de Engels-Amerikaanse machtspolitiek. Voor de C.P.N. wordt dienovereenkomstig het internationaal gebeuren louter een kwestie van wit en zwart. Wit is de oprechte vredeswil van de vrijheidslievende arbeidende mensheid, geleid door de grote voorvechter en beschermer Rusland. Zwart is de reactionaire macht, die naar oorlog en uitbuiting van de arbeidersklasse streeft.

Moskou, de geestelijke mentor van de communisten overal ter wereld, heeft in recente radio-uitzendingen wederom laten horen hoe het Indonesische gebeurtenissen interpreteert. De Russische omroepstations defenden bijvoorbeeld d.d. 18-10-'48 felle kritiek op "de Nederlandse rechtsverkrachting, t.a.v. de veroordeling van drie Nederlandse soldaten, die geweigerd hadden om een kampong in brand te steken en die geen oorlogsmisdadigers wilden worden". En verder werd daaraan toegevoegd: "Ook de Nederlandse luitenant 'de Turk', die 30.000 vergeldingsmoorden op zijn geweten heeft, loopt nog vrij rond en gaat door met zijn terreur". De misdadigers van het Bondowoso-transport lopen weer op vrije voeten. Het proces Putten, waar vrijspraak en belachelijke kleine straffen zijn uitgedoeld, bewijst in welke misdadige procedure het Nederlandse recht is goraakt".

Men vraagt, aldus Radio Moskou, waarom het Indonesische volk optreedt tegen de imperialistische plannen. De pogingen, die door Engeland en Nederland zijn gedaan om door politiereur het verzet te breken, mislukten. De voorstellen, die Nederland het Indonesische volk wil opdringen, bevatten, aldus de mededelingen van de Sowjet-zenders, het verbod om naar eigen inzicht handel te drijven. Het Indonesische volk zou worden beroofd van het recht om eigen diplomatieke betrekkingen aan te knopen. Het mocht overmin tegen een bedreiging van buitenaf zelf optreden. De voorstellen waren een voortzetting van een typisch koloniaal systeem. Daarom had Indonesië ze afgewezen. Het Nederlandse volk werd wijs gemaakt, dat het leger in Indonesië slechts optrad tegen enkele terroristen. (Uitzending 5-11-'48).

In een Amerikaans blad, aldus Radio Moskou (29-10-'48) achtte de schrijver het niet eens meer nodig de Amerikaanse expansie-politiek in Indonesië achter goede diensten en dergelijke te verbergen. De versterkte republikeinse tegenstand kon een gevaar opleveren voor de Amerikaanse opslagplaatsen in Indonesië. Meer dan de helft van de Amerikaanse opslagplaatsen liggen op republikeins gebied. De Wallstreet-magnaten wensten geen illusies te scheppen bij de Europeanen. Deze moesten wel degelijk op de een of andere manier betalen. De Wallstreet-magnaten betaalden de Nederlandse soldaten in Indonesië en maakten deze zodoende tot satellieten ter behartiging van de Amerikaanse belangen. In bepaalde kringen was men ontevreden over het Nederlandse beleid inzake Indonesië en achtte men rechtstreekse inmenging noodzakelijk.

Bovenstaande citaten uit beschouwingen van Radio-Moskou, die met talrijke andere zouden zijn aan te vullen, moeten worden gezien als een onderdeel van de "koude oorlog". De C.P.N. hoort het als haar plicht gevoeld in de afgelopen weken in haar persorganen en op vergaderingen dezelfde eenzijdige voorlichting, waarin halve waarheden en pertinente lügen elkan-der afwisselen, te geven. Om haar minachting voor het gedrag van het nog maar kort tevoren door de C.P.N. geprezen bewind te Djoeja te doen blijken, spraken sommige van haar officiële woordvoerders niet langer over "de regering-Hatta" maar over "de groep van Hatta". Deze zou zich hebben ontmaskerd als handlangster van het Amerikaanse imperialisme.

De in het vorig maandoverzicht gesignaleerde vijandige stemming jegens de officiële leiders van de Republiek Indone-sia duurt voort. Met grote verontwaardiging, aldus de C.P.N.-sprekers in talrijke openbare bijeenkomsten van de partij, werden de berichten ontvangen over de dood van Moeso, Setiad-jit en Sjarifoeddin en over de terechtstelling van Alimin. Telegrammen, die aan de dood van deze communistische voorman-nen twijfel doen rijzen of deze zelfs tegenspreken (zals in het geval Alimin) worden zonder meer genegeerd. In partij-vergaderingen worden moties van protest aangenomen en verzon-den, resp. aan de Republikeinse en aan de Nederlandse Regering. Slechts een enkel maal behelsde de motie, iets voorzigtiger, een verzoek om opheldering omtrent Moeso o.s. Deze nieuwe ac-tie is kennelijk door de leiding der C.P.N. op touw gezet. Zij blijkt in verschillende C.P.N.-vergaderingen de bezoekers maar matig te interesseren.

De voortgezette strijd "voor vrede en opbouw" wordt in-middels door alle partij-instanties en bevriende relaties on-dersteund. Deze agitatie moet het vredesoffensief van Moskou versterken. Het verschijnsel is internationaal. Geconstateerd kon worden, dat de communistische partijen vóór het "IJzeren Gordijn" er mede aan deelnemen, ongeveer alle in gelijke stijl. "De Waarheid" liet een extra-editie verschijnen (23-10-'48), waarin een ganse pagina werd besteed aan de weergave van een rede van Wyshinsky, in Parijs gehouden voor de U.N.O. en doorspekt met klachten over en beschuldigingen tegen de "oorlogshitsers" van het Westen.

Van anti-communistische kant werd verondersteld, dat in de normaal verschijnende Waarheid onvoldoende aandacht zou zijn besteed aan deze door Moskou bijzonder belangrijk geachte toespraak van de Russische plaatsvervangende minister van bui-tenlandse zaken. De extra-editie zou dan op hoog bevel zijn

uitgegeven. Zeker is, dat het toonaangevende Franse communistische dagblad "Humanité" al dagen tevoren voor de vredesvoorstellen der Sowjets een opvallend bredere belangstelling had getoond.

In het nog lopend is voorts de zorg, die de C.P.N. op partijvergaderingen van zeer uiteenlopend karakter in de jongste verslagperiode heeft besteed aan een toelichting van de internationale politieke situatie. Op verschillende dezer bijeenkomsten, die oorspronkelijk bedoeld waren om de bezoekers nog eens extra aan te sporen het dagblad "De Waarheid" uit zijn stoffelijke nood te helpen verlossen, werd dit agendapunt of geheel verwaarloosd of op het tweede plan geplaatst. Uitvoerige toespraken over de internationale situatie kwamen er voor in de plaats. De hoofdtoon van al deze betogen kan worden samengevat in één uitspraak: "Er komt geen oorlog, want de machtige Sowjet-Unie wil de vrede". Ook hier gaf het centraal partijbureau blijkbaar bindende voorschriften aan alle C.P.N.-sprekers.

De communistische leiders in het Westen, tonen zich zeer verontwaardigd wanneer het streven van partij en leden als "vijfde colonne" werk wordt aangeduid. In de parlementen van Nederland, België en Frankrijk is ongeveer in hetzelfde tijdvak aan deze Stalinisten op de man af gevraagd of zij zich in geval van een gewapend conflict met de Sowjet-Unie loyaal jegens eigen land zouden gedragen. De antwoorden luiden bevestigend mits het geen aanvalsoorlog tegen de Sowjet-Unie zou zijn.

Inmiddels is deze delicate vraag o.a. op enkele vergaderingen van de C.P.N. positiever beantwoord. Bij de openbare herdenkingen van de 31e verjaardag der October-revolutie merkte Fred SCHOONENBERG, hoofdredacteur van "De Waarheid", o.m. op, dat er toch wel niemand kan zijn, die de Sowjet-Unie van aanvalszucht kan betichten. Kijk, aldus spreker, naar de strijd tegen Finland en tegen Duitsland. Steeds werd de Sowjet-Unie bedreigd en moest zij zich verdedigen. Spreker meende daarom te kunnen verzekeren, dat geen klassebewuste arbeider de wapenen zal opnemen in de strijd tegen de Sowjet-Unie. Dit standpunt a priori, waarin agressie van de kant der Sowjet-Unie als onmogelijk wordt gesteld, nadert de uitspraken van vele vooraanstaande Franse en Belgische communistische leiders. Zij hebben plechtig verklaard nimmer de wapenen te zullen opnemen tegen het Sowjet-Russische broedervolk. Het is een houding, waarvoor ook precedënten in het jongste verleden zijn aan te wijzen. In 1939 deserteerde bijvoorbeeld de Franse communistenleider THOREZ, omdat hij weigerde deel te nemen aan de "imperialistische oorlog". Rusland was toen bij het conflict nog niet gewapender hand betrokken. In Juni 1940 werd het standpunt van de C.P.N., zoals reeds vroeger gereleveerd, vastgelegd in een uitspraak van "Politiek en Cultuur". Ook daar werd een betrekkelijke loyaliteit jegens de bezetter aanprezen, opdat het Nederlandse volk niet verder voor de imperialisten de kastanjes uit het vuur zou halen.

De bekende Haagse C.P.N.'er Gerard GEELHOED koos een ogenschijnlijk duidelijke, maar in wezen dubbelzinnige formulering, toen hij d.d. 25-10-'48 te Schiedam in het openbaar onder bijval verklaarde: "Ik kan U ook verzekeren, dat onze

partij nooit een schot zal lossen op onze vrienden uit Rusland onder welke omstandigheden ook". Het is een uitspraak, waarin niet wordt gesproken over de partij-leden. In Frankrijk is de individuele weigering om eventueel tegen Rusland te vechten nadrukkelijker geuit. Te Saint-Denis werden bijv. 600 miliciens ten stadhuijze op een "erewijn" onthaald. Nadat de communistische burgemeester Auguste GILLOT (namens de Franse communistische partij lid van de Raad der Republiek) hen had toegesproken, gaven zij uiting aan hun voornemen met alle kracht die in hen was de vrede te verdedigen en nooit oorlog te voeren tegen de Sowjet-Unie (Humanité 11-10-'48).

In een kadervergadering der C.P.N. ter herdenking van de Russische revolutie, bijgewoond door omstreeks 700 personen, sprak Paul de GROOT. De algemeen secretaris der C.P.N., die evenals de partijvoorzitter ruim twee maanden in het buitenland (achter het IJzeren Gordijn) vertoefde, besprak de internationale toestand. De Franse arbeiders, aldus de Groot, hadden de mijnen laten onderlopen en waren in een strijd voor de vrede gewikkeld. De reactie mocht dan op papier een leger formeren en Montgomery als bevelhebber benoemen, maar hun plannen zouden, zo verzekerde de Groot onder applaus, nooit werkelijkheid worden. "Zij zullen van ons geen mannetje krijgen".

Op internationaal plan heeft de C.P.N. verder op de gebruikelijke manier geageerd tegen het Marshall-plan en tegen de Westerse Unie (zie boven). Voorts hadden de geëigende uitvallen plaats tegen de "monarcho-fascisten" van Griekenland en de "Franco-terreur" in Spanje. In enkele openbare bijeenkomsten werd vreugde geuit over de opmars der communistische legers in China, die van enorme betekenis wordt geacht. De val van Moekden, aldus B.G.v.d.HAM tijdens een herdenking van de Russische revolutie, zal dezelfde betekenis hebben als de overwinning van de Russische legers in Stalingrad.

Nationaal: Zoals elders in dit overzicht besproken wordt, stond de campagne tegen het kabinet-Drees en tegen de persoon van de Minister-President als sleutelfiguur in het middelpunt der jongste acties van de C.P.N. Tegen zijn persoon werden de uitingen van misnoegen en zelfs van haat in het bijzonder gericht. Een artikel van P.de Gr.(oot) onder de vermanende kop: "Sociaal-democraten bezint U!" (De Waarheid 12-11-'48) moest daarbij dienen om de oude garde der S.D.A.P. in het harnas te jagen tegen de huidige leiders der P.v.d.A. Het was volgens de Groot onbegrijpelijk, dat sociaal-democraten, die zelve geen kapitaalbelangen hebben, zich door de haatcampagne van kapitaalmagnaten en oorlogsdrijvers laten verblinden en een politiek blijven steunen "als door hun tegenwoordige leiders gevoerd, welke volkomen het tegendeel is van wat door de S.D.A.P. werd nagestreefd".

De C.P.N.-partijsecretaris trok in dit artikel een parallel tussen de "buitenlandse politiek" van Hitler en die van Wallstreet, welke laatste door de leiders der sociaal-democratische arbeiders in Nederland zou zijn goedgekeurd. Deze arbeiders wakte de Groot op om in stede van zich in de boeien van de kapitaalmagnaten te laten slaan, zich aan de zijde der communisten te scharen, "die de enigen zijn, die een beginselgetrouwe socialistische vredespolitiek voeren".

De C.P.N.-leiding bewijst door deze uitnodiging nogmaals haar disciplinaire gehoorzaamheid jegens Moskou. Overeenkomstig de in September 1947 gegeven instructies van het Cominform, moet immers de zg. rechtervleugel van de sociaal-democraten met kracht worden bestreden.

Radio-Moskou heeft zich (d.d. 28-10-'48) met "de armoede van de Nederlandse werkers" bezig gehouden. Een onbekende commentator zeide, dat zelfs de regeringspersonen die nood erkennen. "De t.b.c.gevallen nemen toe, de prijzen van verschillende levensmiddelen zijn met 10% gestegen. Er zijn niet voldoende levensmiddelen voor de behoefte van de werkers. De (Nederlandse) regering noemt deze toestand een gevolg van de oorlog. De E.V.C. heeft tegen deze misstanden protest aangetekend. De kolenproductie daalt. Milliarden worden besteed aan het leger. De zonen van Nederland geven hun leven voor de Amerikanen, die achter de legers de olievoorraden inpalmen. Het Brusselse pact vraagt nog meer offers. In Groningen, Twente en in andere streken worden vliegvelden voor de Amerikaanse toestellen aangelegd".

Ziedaar een bloemlezing van Radio Moskou. Ten overvloede wordt hierdoor aangetoond, dat tussen de mateloze kritiek van de Communistische Partij van Nederland en deze "dwarskijkerij" van de staatsomroep der U.S.S.R. een innige wisselwerking bestaat. In de uitzending van 2 November j.l. gaf Radio Moskou een uitvoerige opsomming van winsten, behaald door Nederlandse grootbedrijven en industrieën. "De goudstroom naar de brandkasten der bezitters neemt dagelijks toe. De Nederlandse regering loopt aan de leiband van de Amerikaanse monopolisten", aldus het hierop gegeven commentaar van Radio Moskou in de Nederlandse taal. Tussen deze kritieken die der C.P.N. is qua toon en inhoud generlei verschil te bespeuren. De lonen- en prijzenpolitiek, inzet van de voornaamste agitatie der Nederlandse communisten (ook buiten de C.P.N.) had eveneens de bijzondere belangstelling van de Russische zonder.

De steunacties ten behoeve van het dagblad "De Waarheid" werden met kracht voortgezet. Van de drie ton, die vóór 15 Januari 1949 bijeen moeten zijn om "De Waarheid" als landelijk dagblad te kunnen redden is, volgens eigen opgave, de eerste f.150.000 bijeen. In de partij ziet men blijkbaar met grote bezorgdheid naar de eindresultaten. Deze grote ongerustheid heeft er stellig toe bijgedragen, dat talrijke prominenten thans op vaak hartstochtelijke wijze een nieuw beroep doen op de offervaardigheid der partijgenoten. Men beseft in die kringen, dat een onttaking van het eigen dagblad een zware, wellicht onherstelbare slag voor de partij zou zijn. Enkele bekende functionarissen klaagden de nood der partij door er aan te herinneren, dat tegenstanders kans zagen het in bedrijf stellen van het eigen gebouw (Felix Meritis te Amsterdam) een half jaar tegen te houden. Een achterpand, nodig voor de inrichting der drukkerij, kan niet in gebruik worden genomen door de weigerachtige houding van een schilder, "die gefinancierd wordt door de kapitalisten".

De leiding der C.P.N. wil kennelijk verhinderen, dat de partijbelangen door gebrek aan overleg verder worden geschaad. Gelijktijdige geldelijke inzamelingen voor uiteenliggende doelen zouden daarenboven momenteel een averechtse uitwerking

uitgesloten op hen, die telkens weer in de portemonnee moeten
beten. De financiële impasse, waarin "De Waarheid" zich bij
voortdurende bevindt, maakt het noodzakelijk de geboden hulp
voornamelijk ten goede te laten komen aan het in zijn voort-
bestaan bedreigde communistische dagblad. Het ligt voor de
hand dat het hoogste belang, in casu het behouden van "De
Waarheid", het zwaarst moet wegen.

Er blijken thans lezers te zijn, die ter ondersteuning
van de campagne "De Waarheid onder dak" een dubbel abonnement
samen (De Waarheid 15-10-'48). Deze vorm van hulpverlening
was tot dusver niet in het openbaar tot uiting gekomen. De
personeelsbezetting van "De Waarheid" werd nog verder inge-
spannen.

Van 't HART erkende te Dordrecht (7-11-'48) tijdens
een rede ter herdenking van de October-revolutie zonder meer,
dat men harder diende te werken, indien men niet wilde, dat
het dagblad een weekblad zou worden.

De voornaamste viering van de 31e verjaardag des bolsje-
vistische revolutie vond op het Amstelveld in de hoofdstad
plaats (6-11-'48). Slechts 2000, in plaats van de verwachte
4000 C.P.N.-ers, luisterden in deze weinig feestelijke open-
luchtmeting o.m. naar een rede van hun partijvoorzitter Ger-
ard WAKKAR. Hij getuigde van de "overgangelijke aanhanke-
lijkheid des communisten aan Stalin, wiens grote gestalte
de 11 jaren van het socialistisch tijdperk, dat in October
1924 begon, overstreefde".

overste

II. CULTURELE WERKZAAMHEDEN VAN COMMUNISTISCHE GROEPERINGEN.

De regeringspraktijken van de Sowjet-leiders voerden tot het berucht geworden systeem der zuiveringen. Niet alleen politieke en militaire groepen werden daarvan reeds herhaaldelijk het slachtoffer. Ook de mannen der wetenschap en cultuur werden onder curatele gesteld. Moskou's cultureel beleid bleek zelfs radicaler te wezen dan zijn politieke koers.

De verscherpte politieke instructies, die de op 31 Augustus 1948 overleden Zhdanov in September 1947 op het stichtingscongres van het Communistisch Informatiebureau gaf, verwekten algemeen opzien. Dezelfde hoge partijfunctionaris had echter al enkele maanden tevoren de kunstenaars en intellectuelen der Sowjet-Unie geducht de los gelezen. Nog meer dan voorheen werden zij onderworpen aan de communistische staatsleiding. Het ware kortzichtig deze beknotting van de geestelijke vrijheid uitsluitend of in hoofdzaak te wijten aan machtswellust der communistische élite. De verschijnselen houden nauw verband met de innerlijke beleving van het communisme.

Van links-extreme kant word, ook in Nederland, bij herhaling gewezen op de voortreffelijke sociale bescherming, die geleerden en kunstenaars in de Sowjet-Russische samenleving zouden genieten. Tenzelfdertijd verzuimde men van die zijde niet om de "kapitalistische heersers" in gebroke te stellen. Sommige lieden, die oquetteren met de communistische ideologie, tonen zich al bij voorbaat bereid om eventuele beporkingen van de persoonlijke vrijheid als onvermijdelijk op de koop toe te nemen.

Een der kopstukken van de communistische Vrije Katheder-groep, Prof. Dr. H. J. POS, gaf bijvoorbeeld aan zijn inzicht ten deze uiting in een kortgeleden gehouden referaat voor een grote groep intellectuelen (zie verder in dit overzicht onder: Lezers-conferentie van de Vrije Katheder).

De een zegt, aldus Prof. Pos, liever een onrechtvaardige structuur dan aantasting van de volstreekte waarden van persoon en geweten. De ander zegt: eerst dient de structuur veranderd te worden, zodat ze in beginsel beter is, desnoods ten koste van vrijheden. De geestelijke vrijheid is volgens Prof. POS tegen zichzelf verdeeld. De keus moet ieder zelf doen. Ieder moet bepalen, wat de hogere waarde en wat het kleinere verlies is, aldus deze referent.

In de door hem verbeide Marxistische maatschappij kan echter geen sprake meer zijn van een individuele keuze, omdat de daar gevestigde "dictatuur van het proletariaat" ten enenmale een vrije keuze door het individu onmogelijk maakt. Prof. POS ging aan dit verschijnsel voorbij. Hij signaleerde slechts een overgangsmaatregel. Volgens zijn zeggen is het conflict er nu wel, maar behoeft het niet blijvend te zijn. De probleemstelling dient z.i. van het feit uit te gaan, dat voorshands de in het socialisme zich verwezenlijkende vrijheid, die de individualistische, zelfzuchtige vrijheid te boven is, niet is verzoend met de vrijheden, die in de westerse beschaving zijn verworven.

De totalitair geregeerde staten - bijvoorbeeld de U.S.S.R., het vroegere Derde Rijk en het Italië van de Duce - zagen bij zien in de intellectuelen en kunstenaars voor alles zeer bruikbare instrumenten om collectivistische, resp. fascistische doelstellingen te helpen verwezenlijken. Het internationale communisme, met als machtsuitdrukking het Sowjet-regiem, heeft reeds vroeg besef, dat bij voorkeur een brede schare geleerden en kunstenaars gewonnen diende te worden voor het vestigen van een revolutionnaire, proletarische orde. Dit verklaarde de van die zijde ondernomen pogingen om juist de bedoelde maatschappelijke groeperingen te betrekken in het collectieve werk ter verbinding van communistische denkbeelden en praktijken. De laatste kwam ook hier niet van één kant. Talrijke intellectuelen en kunstenaars in de z.g. burgerlijke maatschappij voelden vooral in het begin grote bewondering voor het "socialistisch experiment", zoals het in de twintiger jaren in de jonge Sowjet-Republieken werd genomen. Later ging de toewijding in het Westen bij velen luwen. Zij maakte plaats voor een kritischer, zo niet afwijzende gezindheid. Het verloop van de tweede Wereldoorlog wekte echter ook in Nederland bij talrijken opnieuw spontane gevoelens van sympathie op. De minder kritische bewonderaars gaven zich over aan de illusie der verbroedering. De recente internationale politiek der Sowjet-Unie heeft velen van hen nochtans ontgoocheld. Zij begonnen grotere reserve in acht te nemen jegens het communisme en zijn Sowjet-Russische praktijk. Niettemin bleef ook in Nederland een strijdbare kern van kunstenaars en intellectuelen bestaan, die zich juist in de laatste maanden op leerstellige motieven met veel toewijding bereid toonde de communistische ideën te verdedigen en te verbreiden, daarbij in min of meer georganiseerd verband optredend.

Drie groeperingen in het communistische kamp hebben zich tot nu toe meer dan andere bezig gehouden met de behartiging van culturele belangen, namelijk:

1. De Stichting "Radio Werkend Nederland";
2. De (landelijke) Vereniging "Nederland-U.S.S.R.";
3. De Vrije Kathedor-groepen.

Sub 1. - R.W.N. wil zich binnen het raam van een nationale omroep zendtijd toegewezen zien, teneinde door dit middel de volgende doelstellingen na te stroven: 1o. behartiging van de materiële en geestelijke belangen van de werkende bevolking. 2o. bevordering van de ontwikkeling van de werkende bevolking in de zin van het wetenschappelijk socialisme, zoals gepropageerd door de C.P.N.

Zólang de nationale omroep, gelijk R.W.N. hem voorstaat, geen werkelijkheid was of nog niet aan het doel beantwoordde, moest een zelfstandige omroeporganisatie de voornaamste doelstellingen pogen te verwezenlijken.

Het opmerk, communistische invloed in de ether te verkrijgen, werd tot dusverre op generlei wijze bereikt. De Stichting R.W.N. kreeg geen zendtijd toegewezen. Zij trachtte nochtans, evenals enige wel uitzendende omroeporganisaties, haar ledental op te voeren. Naarmate haar aanhang zou groeien, verwachtte R.W.N. met temeer klem van redenen zendtijd van de Regering te kunnen eisen. Ook daarom, beijverde R.W.N. zich belangstelling voor haar werk op te wekken of te verruimen en

nieuwe leden te werven, speciaal onder het "vooruitstrevende linkse deel" van het Nederlandse volk. R.W.N. deed dit o.m. door het organiseren van cabaretavonden, het houden van propagandavergaderingen en het geven van culturele voorstellingen, zoals filmvertoningen, lezingen etc.

Naast het voor haar functionarissen bestemde en reeds langer bestaande orgaan "Contact", heeft R.W.N. zojuist een familieblad "Vrij" doen uitkomen. De verschijning was zeer vertraagd. Met het eerste nummer (October 1948) werd inmiddels gecolporteed. Het bevat artikelen van uiteenlopend karakter, doch geen omroepprogramma's.

Het kader van R.W.N. heeft zich in het jongste verleden bereid getoond veel werk te verzetten. De prestaties waren echter niet altijd even doelmatig, mede als gevolg van het feit, dat te weinig functionarissen zich van een te omvangrijke taak moeten kwijten. De interne critiek op het financieel en administratief beleid heeft inmiddels aangetoond, dat R.W.N. geenszins blind is voor eigen organisatorische gebreken. Men acht het zelf een ernstige tekortkoming, dat duizenden personen, die zich voor R.W.N. als belangstellenden hadden opgegeven, door onvoldoende of geheel nagelaten registratie verloren gingen als betalende leden van "Radio Werkend Nederland".

Mogelijk won, mede als nasloep van deze en soortgelijke tekortkomingen op hoger niveau het inzicht veld, dat de tot nu toe door R.W.N. bereikte resultaten niet overredig waren aan de inspanningen. Radio Werkend Nederland blijkt sedert de laatste maanden, in vergelijking met de activiteit van andere communistische groepen en mantelorganisaties, naar de achtergrond te zijn gedrongen. Dit wil geenszins zeggen dat het radiovraagstuk minder actueel wordt geacht. Ook zonder uitzendmogelijkheden blijft het alleen reeds uit propagandistisch oogpunt van grote betekenis. Het is derhalve waarschijnlijk, dat de communisten thans zoeken naar effectiever middelen om hun invloed ten deze uit te breiden. Allereerst moet de aftakeling van R.W.N. als gevolg van ledenverlies en daarmee gepaard gaande financiële achteruitgang worden opgeheven.

In de praktijk bleek R.W.N. veel minder een onafhankelijke organisatie dan een onder toezicht van de C.P.N. staand bureau voor communistische radiozaken te zijn. Het behoeft derhalve niet te verbazen, dat van hogerhand aan R.W.N. kan worden voorgeschreven haar gedragslijn te wijzigen. Dezerzijds wordt aangenomen, dat zulks inderdaad is gebeurd.

Het voor onbepaalde tijd uitgestelde congres van Radio Werkend Nederland, dat 23 en 24 October l.l. te Amsterdam had moeten plaats vinden, duidt op de tussenkomst van een hogere instantie. Wellicht zal de positie van de Stichting R.W.N. door reorganisatie ingrijpend worden gewijzigd. De veranderingen zouden, gebaseerd op praktische ervaringen, een economischer exploitatie kunnen beogen van alle beschikbare krachten (ook die van R.W.N.) ten bate van de totale communistische belangen. De tijd zal leren of R.W.N. in de toekomst als geheel zelfstandig lichaam mag blijven bestaan, dan wel eventueel opgaat in een communistische organisatie van bredere allure, bijvoorbeeld in nauwe samenwerking met geestverwante intellectuele en culturele groeperingen.

Gelet op deze mogelijkheid, verdienen de sub 2 ("Nederland-U.S.S.R.") en sub 3 ("Vrije Katheder") vermelde organisaties vervolgens enige nadere aandacht.

Sub 2. - De (landelijke) Vereniging "Nederland-U.S.S.R." ijvert, zoals bekend, voor goede culturele en economische betrekkingen tussen Nederland en de Sowjet-Unie op zogenaamd a-politieke grondslag. Hiermede is evenwel het verschijnsel moeilijk te rijmen; dat politieke factoren in toenemende mate een rol in deze vereniging gaan spelen.

Zij deed, in tegenstelling met R.W.N., gedurende de laatste maanden juist meer van zich spreken; betuigde, zoals bekend, onlangs bijval met de protesten van haar Belgische zustervereniging, waar het de vertoning gold van de Amerikaanse film "Het IJzeren Gordijn", die zij als Sowjet-vijandig en tot oorlog oproeiend aanduidt. (Zie maandoverzicht no. 9-1948, blz. 5, 6 en 7). In Juni 1948 toonde de Franse vereniging "Association France-U.S.S.S." een politieke activiteit, die eerst nu bij "Nederland-U.S.S.R." duidelijker dan voorheen naar voren komt. Waarschijnlijk heeft de vereniging hier te lande zich gericht naar dit buitenlandse voorbeeld.

Als een markante aanwijzing voor het leggen van zulke politieke accenten zou de jongste aflevering van "Nu", het maandblad der vereniging, kunnen dienen (2e jaargang no. 6, November 1948), onder meer het openingsartikel van Dr. E. REBLING, getiteld: "De Sowjet-Unie in de strijd voor de vrede". Volgens de schrijver is van de grote mogendheden de Sowjet-Unie de enige, die consequent een politiek voor een rechtvaardige vrede en het zelfbeschikkingsrecht der volkeren voert.

"Zij verlaagde sedert de bevrijding telkens weer haar uitgaven voor militaire doeleinden. Zij stuurde haar soldaten naar huis, waar zij thans aan de vreedzame opbouw van hun land bezig zijn" etc. etc.

Elk vredelievend mens kan, volgens Dr. Rebling, al deze daden en voorstellen (o.a. van Wyshinsky in de Veiligheidsraad) slechts van ganser harte toejuichen. "Maar door laster en de leugens, die over de Sowjet-Unie in de gehele niet socialistische wereld in toenemende mate verspreid worden, tracht men de oprechtheid van de bedoelingen der Sowjet-Unie in twijfel te trekken".

In het artikel wordt verder gesproken over "de neo-fascistische, agressieve houding van de Westerse mogendheden". De feiten over de Sowjet-Unie worden, zo beweert Dr. Rebling, vervalst en vervalst om die houding te rechtvaardigen.

Dit betoog van een prominente figuur in de Vrije Katheder illustreert afdoende, dat de (landelijke) vereniging "Nederland-U.S.S.R." de door haar volgens eigen uitspraak begeerde objectieve voorlichting heeft prijsgegeven. Zij is vervallen in een scherp polemische toon, welke men eerder in een partij-politiek strijdorgaan zou zoeken dan in een blad, dat zegt de bevordering voor te staan van goede culturele en economische betrekkingen tussen ons land en de U.S.S.R.

Ten overvloede worden hiermede vroegere, dozerzijds geuite indrukken bevestigd, dat de (landelijke) vereniging "Nederland-U.S.S.R." communistische denkbeelden en praktijken

propageert. Het stadium, waarin dit nog enigermate werd gea-
moufleerd, is kennelijk voorbij. Ook andere medewerkers van
"Nu", bijv. de Waarheids-reporter Bart RIEZOUW, bespreken in
dezelfde de Sowjet-Unie verheerlijkende trant de Russische vre-
despolitiek.

Sub 3. - Tenslotte zijn er dan de Vrije Katheder-groepen.
Het gelijknamige weekblad was in het voorjaar van 1948 in ern-
stige financiële nood gekomen. Sedert Mei 1948 verschijnt "De
Vrije Katheder" nu als maandblad. Het weerspiegelt reeds gerui-
me tijd de gestadige herleving van de belangstelling der links-
gezinde intellectuelen en kunstenaars voor wijsgerig-marxisti-
sche onderwerpen.

V.K.-clubs, kort na de bevrijding van Nederland in Mei
1945 met daadwerkelijke steun van die kringen gesticht, lieten
in de twee daarop volgende jaren niets van zich horen. Het ver-
dient zeker belangstelling, dat gaandeweg in de V.K. iets van
de oude werklust, vooral bij de meest vooraanstaande figuren
van de top, is teruggekeerd.

De in 1945 optredende Vrije Katheder-clubs gaan thans we-
derom activiteit ontwikkelen in z.g. V.K.-groepen. Een frappant
voorbeeld van de toewijding, waarmee de filosofisch-marxisti-
sche gedachtenwisselingen in dat milieu worden gevoerd, lever-
de de weekeind-conferentie voor de lezers van de Vrije Katheder
en voor introducés, eind September te Amersfoort gehouden.
(Zie het volgende hoofdstuk in dit overzicht).

Het is opmerkelijk, dat een vereniging als "Nederland-
U.S.S.R." en de groep van "Vrije Katheder"-lezers zich meer
dan voorheen op hetzelfde niveau gaan bewegen. Zij tonen een
gelijk gerichte belangstelling voor ideeën en praktijken, die
direct of zijdelings met het communisme te maken hebben. De
vraag rest of het minder op intellectuele leest geschiedde en
meer "populaire" R.W.N. in dit milieu wel thuis hoort of zich
er thuis zou voelen bij een eventuele krachtenbundeling. Welis-
waar zinspeelde Sjef Pieters, hoofdredacteur van het nieuwe
R.W.N.-familieblad "Vrij" op een gezamenlijke strijd met de in-
tellectuelen en kunstenaars, voor de cultuur. Voor het echter
zou komen tot een eventueel samengaan in organisatorisch ver-
band zullen o.i. grote obstakels moeten worden weggeruimd. Een
samensmelting is voorshands nog niet een dwingende
noodzakelijkheid.

III. LEZERSCONFERENTIE VAN HET MAANDBLAD "DE VRIJE KATHEDER".

Het zou misleidend zijn te beweren, dat de arbeidsfeer van "De Vrije Katheder" zich bepaalt tot het bestuderen en verbreiden van louter communistische denkbeelden. De taak, welke het bedoelde maandblad zich heeft gesteld is veel ruimer. Zijn redactie verkent zowel het ideologische, culturele als politieke terrein en ontwikkelt daarbij een schijnbaar brede belangstelling voor afwijkende en tegenstrevende meningen. Wellicht is juist dit de attractie voor talrijke links en anders georiënteerden om zich in het debat over actuele en geestelijke vraagstukken te mengen.

Een nauwkeurige bestudering van de V.K. bevestigt niettemin uiteindelijk de indruk, dat men hier wel degelijk te maken heeft met een blad, dat de balans zijner sympathieën laat doorslaan naar de communistische wereldbeschouwing. Het is geen nadrukkelijk pleitbezorger van de strikt politieke praktijken van een partij als de C.P.N. Het vervult echter, zich op een hoger plan stellende, onmiskenbaar een voorname functie in het funderen en propageren van een wereldbeschouwing, die moet leiden naar communistische praktijken van politieke, economische en culturele aard.

In een sfeer van geregisseerde objectiviteit laat het, zoals op de recente lezersconferentie te Amersfoort, ook andere dan marxistische klanken horen. Het kan dit des te gerader doen aangezien de pleitbezorgers van het "wetenschappelijk socialisme" in deze soort bijeenkomsten in de meerderheid zijn. Het oppositiegeluid gaat dientengevolge voor een belangrijk deel verloren in de links-extreme getuigenissen.

Binnen het bestek van dit overzicht zou het, ter illustratie van deze bewering, te ver voeren de referaten en co-referaten van de lezersconferentie der Vrije Katheder, d.d. 25 en 26 September 1948 in de Internationale School voor Wijsbegeerte te Amersfoort gehouden, op de voet te volgen. In de Octoberaflevering van genoemd maandblad (8e jaargang no.6-1948) worden zij met de voornaamste discussies vrij uitvoerig opgenomen, zodat met de verwijzing daarnaar wordt volstaan.

Zoals dezerzijds reeds eerder werd vastgesteld, is van enige openlijke organisatorische binding tussen de V.K. en de C.P.N. niet gebleken. Voor een ontwikkelde lezerskring toonde het maandblad (tot 30 April l.l. weekblad) echter alle kwaliteiten van een communistisch mantelorgaan. Nu het door week-eind-conferenties voor lezers en introductie's zijn activiteit gaat verbreden, heeft het gelegenheid zijn propagandistische invloed in communistische zin nog meer dan voorheen te spreiden. Het karakter en het peil der inleidingen, die tijdens de door 275 personen bezochte week-eind-conferentie werden gehouden, bevestigen de opzet, dat men niet direct de eenvoudige arbeiders wil bereiken maar wel de meer ontwikkelden, voornamelijk intellectuelen en kunstenaars.

Prof. Dr. H. J. Pos, die een der kernfiguren van de Vrije Katheder is, hield het inleidende referaat over het algemeen aan de orde gestelde onderwerp: "Gemeenschapsbinding en geestelijke vrijheid". In het voorgaande hoofdstuk werden reeds enkele passages aan zijn betoog ontleend, dat uitging van een aantal stellingen. Deze zijn afgeleid van het door hem aangehangen denksysteem. In de plaats van een idealistische houding tegenover de werkelijkheid moet z.i. de realiteit door-

grond worden door de rede (ratio). Prof. Pos, die uit een gereformeed milieu komt, heeft zich op het Marxisme geïnspireerd en blijkt thans o.m. overtuigd aanhanger te wezen van de uit dit maatschappelijk stelsel voortvloeiende onverzoenlijke klassenstrijd. Zijn secundanten op deze lezerconferentie waren de co-referenten Dr. E. Rebling, die sprak over "Het marxisme en de geestelijke vrijheid" en Dr. A. C. Oerlemans, die enkele sociaal-psychologische aspecten belichtte.

Rebling gaf blijk van een blinde verering voor de Sowjet-Unie en voor alles wat in Oost-Europa onder communistische leiding geschiedt. Zijns inziens zal men de geestelijke vrijheid moeten opgeven ter wille van de vestiging van een marxistische samenleving. Zo is er thans in de strijd tussen kapitalisme en socialisme geen middenweg meer. Het komt er volgens de woorden van Marx op aan de wereld te veranderen en niet slechts om haar te interpreteren. Het was, aldus Dr. Rebling, de taak van ieder progressief denkend mens mee te helpen aan de verwerkelijking van de nieuwe socialistische vrijheid. De anarchie van de kapitalistische productieverhoudingen kon, aldus zijn standpunt, nog slechts onvrijheid voortbrengen en dreigde al tot een nieuwe wereldoorlog te leiden. Ook Dr. Oerlemans bleek een vast in de leer zijnde aanhanger van Marx te wezen. Tegenover dit extreem-links gerichte trio stonden o.a. Dr. C. J. Dippel, Mr. G. H. Slotemaker de Bruïne en Dr. O. Noordenbos. De eerste van dit drietal getuigde voor een christelijk ideaal; de tweede poneerde de stelling van de noodzaak van zedelijke verantwoordelijkheid van enkeling en gemeenschap. Hij sprak over Christendom, ethiek en socialisme. Tenslotte verdedigde de historicus Dr. O. Noordenbos het humanistisch standpunt ten aanzien van de geestelijke vrijheid.

De discussies waren tevens van verduidelijkende aard, in zoverre ze de uiterst linkse stromingen onder de aanwezigen aantoonde. Spartacus, Vlam-groep, Vrij-socialisme en andere linkse schakeringen conferereerden hier in gezelschap van C.P.N.'ers als het Kamerlid J. van Santen, de medicus Dr. van Ende Boas, de journalist S. Davids, voormalig buitenland-redacteur van de Groene Amsterdammer e.d. Vertegenwoordigers van de republikeinsgezinde propagandaorganen als "Indonesië-Bulletin" woonden de V.K.-conferentie eveneens bij, o.m. Mej. Voitus van Hamme en het echtpaar de la Court.

In tegenstelling met de hang naar objectiviteit, die bleek uit de manier waarop de inleidingen en discussies in het October-nummer van de V.K. zijn weergegeven, droeg de conferentie zelf een partijdig karakter. Er trad een zekere onverdraagzaamheid van verschillende marxistische woordvoerders aan den dag. Enige kritiek op Sowjet-Rusland werd bijvoorbeeld ontvangen met hooggelach. De Sowjet-Unie met haar politieke gedragslijn werd critiekloos aanvaard en geïdealiseerd. De musicus H. Kruit oefende op die Rusland-verering kritiek uit, evenals zekere H. W. Krop.

Nadat Dr. Rebling, aldus de weergave van een deel der discussies in de V.K., nog net (voor zijn vertrek) gelegenheid had aan de heer Kruit te verzekeren, dat diens gebrek aan vertrouwen in een vrije kunstcritiek onder het communisme op misverstand berustte, kreeg J. van Santen (het C.P.N.-Kamerlid) gelegenheid "de ernstige beschuldiging van caricaturale overdrijving in het algemeen en speciaal betreffende het Marshall-plan, door de heer Krop gedaan, te beantwoorden". Volgens de heer van Santen

kon in de kapitalistische maatschappij slechts gesproken worden van formele, inhoudsloze vrijheid. Hij attaqueerde meer speciaal het politieke gedrag van de Nederlandse Regering. Te denken was hierbij, volgens van Santen, aan de financiële uitputting door een topzwaar militair apparaat, dat ook zijn repercussies (terugkaatsingen) zou hebben gehad op de deviezenpositie. Volgens deze communist was er geen sprake van een caricaturale overdrijving. Men kon het totalitair karakter van het imperialisme, naar zijn zeggen, bijna niet overschatten.

Uit deze lezersconferentie kwam naar voren, dat Professor Pos in de kringen van "De Vrije Katheder" grote invloed uitoefent en verering geniet. Dit maakt zijn positie, mede getuigd op zijn sterke persoonlijkheid, des te belangrijker. In zijn slotwoord herhaalde Prof. Pos nogmaals zijn inzicht, dat wij in een overgangstijd leven. Maar de houdingen tegenover deze overgangstijd zijn weer verschillend. Hij maakte onderscheid tussen diegenen, die er geheel vertrouwend tegenover staan, zich eenvoudig in de stroom van de overgang mee laten drijven, en zij, die met bedenkingen en voorwaarden komen. Slechts een derde categorie, zij die afwijzend staan tegenover de overgangstijd, was afwezig, zo constateerde deze algemeen inleider. Deze afwijzende houding meende hij de "onvrije" houding te moeten noemen. Sprekers persoonlijke voorkeur ging volgens zijn zeggen uit naar het ontledend-wetenschappelijke, maar ook in de toekomst wilde de V.K.-leiding de getuigende elementen niet missen. Want, zo besloot Prof. Pos, "wij moeten beide blijven horen en trachten de beide soorten tot eenheid te brengen".

Deze laatste uitspraak is blijkbaar gefundeerd op het voornemen om ook in de eerstkomende tijd nieuwe V.K.-samenkomsten te organiseren. Teneinde al de plannen van een reeds gepubliceerd "Winterprogramma" te kunnen uitvoeren is naast de redactie van het maandblad "De Vrije Katheder" een kleine organisatie-commissie opgericht. De samenstelling daarvan is nog niet bekend.

Omstreeks Kerstmis zal zij namens de V.K. een grote bijeenkomst organiseren, gewijd aan het vraagstuk van Oorlog en Vrede. Ook hier een aanwijzing van de gelijkschakeling der acties voor een "vredes-offensief", dat Moskou instemmend begroet en waarvoor de communistische partijen (ook in Nederland), alsmede verenigingen als de Belgo-Sowjetische Vrienden en "Nederland-U.S.S.R.", zich reeds beijverden om er daadwerkelijk adhaesie aan te betuigen.

Het winterprogramma van de V.K. heeft voorts aangekondigd: omstreeks Pasen opnieuw een weekeind-conferentie over een soortgelijk onderwerp als in de recente samenkomst werd behandeld. De redactie van de Vrije Katheder heeft verder op alle lezers en vrienden van het blad een beroep gedaan, plaatselijke V.K.-groepen te vormen voor het organiseren van lezingen, filmochten en d. d. In veertien plaatsen zijn dergelijke groepen, blijkens mededeling van die kant, reeds in oprichting. Enkele buitenlandse sprekers zouden zijn uitgenodigd voor het houden van voordrachten in de grote steden van ons land. Tenslotte zou nog een apart weekeinde worden gewijd aan het onderwerp, dat Dr. Oerlemans in de September-conferentie aanstipte over sociaal-psychologische uitzichten.

Uit vorenstaande opsomming blijkt, dat de aard der activiteit van "Nederland-U.S.S.R." en van de V.K. veel onderlinge overeenkomst vertoont.

IV. LINKS COMITÉ POLITIEKE SOCIALE FACULTEIT TE AMSTERDAM.

Bij het tot stand komen van de 7e faculteit aan de Gem. Universiteit van de hoofdstad hebben professoren en studenten opgericht "De Vereniging van de Politiek-Sociale Faculteit". Zij wil de belangen der studenten behartigen en acht het geëigend voor het bereiken van dit doel o.m. lezingen en excursies te houden en studie-inlichtingen te verstrekken. Zij is een sub-vereniging van de Algemene Studenten Vereniging Amsterdam (A.S.V.A.) en zowel uiterst linkse als rechtse groepelingen, benevens een kleine middengroep, zijn er in ondergebracht.

Binnen de gelederen van "De Vereniging van de Politiek-Sociale Faculteit" werd in Februari 1948 het "Links Comité Politieke Sociale Faculteit" opgericht. Het heeft van begin af aan op ietwat gespannen voet gestaan met de vereniging, waaruit het zich geconstitueerd heeft. Dit blijkt o.m. uit het navolgende: Tijdens een in Februari 1948 gehouden vergadering van de vereniging vóórnoemd, werd aangekondigd, dat een initiatiefcomité was opgericht. Dit was het onderhavige Links Comité P.S.F. en het zou, zo werd medegedeeld, op 27-2-'48 d.a.v. een protestbijeenkomst houden vanwege het niet-benoemen van enkele personen tot hoogleraar. Omdat de meeste leden van de faculteitsvereniging zelfs onkundig waren van het bestaan van het Links Comité ontstond groot tumult. De meerderheid sprak zich onmiddellijk uit tegen het aangekondigde initiatief. De protestvergadering is deswege niet doorgegaan, en mede omdat de Rector Magnificus zich ertegen verzette. Hij achtte ter bepaling van zijn houding voorafgaand overleg in de Senaat noodzakelijk. Het Links Comité liet sindsdien weinig of niets van zich horen. Enkel een van zijn bekendste leden hebben 2 November j.l. individueel leiding trachten te geven aan een demonstratie tegen een onwelgevallige, h.i. te rechts gezinde nieuwe hoogleraar. Dit verzet heeft overigens even weinig effect gesorteerd als de verijdelde actie, direct beraamd na de oprichting van het Links Comité in Februari l.l. Het optreden had evenwel thans een achterbaks karakter, want een tevoren uitgedeeld pamflet bevatte generlei aanduiding van de verantwoordelijke opstellers.

De strubbelingen, die vooraf gingen aan de stichting van de 7e, de politiek-sociale faculteit van de Gemeentelijke Universiteit te Amsterdam, vonden aldus in eerste fase haar afsluiting in een demonstratie tegen de vooral door links-extreme elementen niet gewenste benoeming van bepaalde personen tot hoogleraar. Op 2 November j.l. heeft Prof. Mr. Dr. J. Barents zijn eerste college gehouden. Vooraf was onder de ongeveer 200 aanwezige studenten een pamflet verspreid, waarin werd opgewekt het eerste college van de nieuwe professor niet bij te wonen. Terstond nadat deze zijn college had aangevangen, verlieten ongeveer 30 studenten demonstratief de zaal. Onder hen bevonden zich de journalist W.G. Klinkenberg, griffier van de zittingen van het Amsterdamsche Jeugdparlement, Mw. A. Alma-Heynen, presidente van de ver. "Vrij Spanje" en R.H. Schoonman, ondertekenaar van de kandidatenlijst der R.C.P. Genoemde drie personen zijn leden van het vóórmelde Links Comité. Het ageren van dat groepsje komt ten overvloede tot uiting in het niet ondertokende pamflet d.d. 2 November 1948. Een aantal studenten aan de Facul-

teit der Politieke en Sociale Wetenschappen van de Universiteit van Amsterdam achtte het noodzakelijk daarin openlijk zijn afkeuring uit te spreken over de gang van zaken ten aanzien van de benoeming van een hoogleraar in de wetenschap der politiek. Zij stelden le. vast, dat Dr. J. Suys eenstemmig door Faculteit en Senaat, alsmede door het College van Curatoren en B. en W. van Amsterdam als no. 1 op de voordracht voor bovengenoemde functie was geplaatst, nadat hij reeds eerder door de gemeenteraad van Amsterdam tot hoogleraar in de wetenschap der politiek was benoemd. Hij ontving vervolgens, nadat de Minister van O. K. en W. geweigerd had deze benoeming te bekrachtigen, de opdracht van B. en W. tijdelijk genoemd vak te doceren. Voorts is in het pamflet aangevoerd, dat Mr. Dr. J. Barents niet op de voordracht van Faculteit en College van Curatoren voorkwam, omdat hij naar het oordeel der bevoegde autoriteiten voor de functie in kwestie niet alle noodzakelijke bekwaamheden bezat.

Niettegenstaande het eensluidende oordeel van alle ter zake bevoegde instanties had de gemeenteraad van Amsterdam op grond van een oordeel over de staatkundige gezindheid van Dr. Suys; buiten de voordracht der Universiteit om, Mr. Dr. Barents benoemd, in de plaats van Dr. Suys of de als 2e op de voordracht geplaatste Dr. Cornelissen. In het anonieme pamflet werd deze handeling van de gemeenteraad als een aantasting beschouwd van art. 5 der Grondwet, luidend, dat iedere Nederlander tot iedere landsbediening benoembaar is.

De houding van Mr. Dr. Barents, zo luidde het verder, viel af te keuren, omdat hij had willen gebruik maken van een benoeming, die, al mocht zij formeel juist zijn, toch plaats heeft gehad ten koste van een ander op onrechtmatige gronden. Zeer nadrukkelijk werd de houding van de Faculteit, de Senaat en het College van Curatoren gelaakt. Aan Mr. Dr. Barents werd verzocht zich nogmaals op de aanvaarding van zijn benoeming te willen beraden en tot een beslissing te komen, die het mogelijk zou maken, dat het jegens Dr. Suys begane onrecht zou worden hersteld.

Zoals hierboven bleek, hebben slechts 30 van de 200 aanwezigen aan de anonieme opwekking om het eerste college niet bij te wonen op demonstratieve wijze gevolg gegeven.

V. PROTESTEN EN DEMONSTRATIES VAN DE NEDERLANDSE VROUWEN BEWEGING (N.V.B.).

Een vooraanstaande functionaris van de C.P.N. merkte onlangs op, dat een communistische krant een drieledige taak heeft, namelijk: agitatie, coördinatie en organisatie.

Een actueel voorbeeld van agitatie is de zorgvuldig door de communistische pers ingeleide campagne tegen de duurte. Het startsein werd gegeven op het moment, dat de Regering haar besluit bekend maakte om de helft van de subsidies op de levensmiddelen af te schaffen.

Alleen een dagblad - in dit geval "De Waarheid" - kan van dag tot dag gevoelens van ontevredenheid en onrust over het stijgen van de eerste kosten voor levensonderhoud bij de massa aanwakkeren. De communistische krant moest de sfeer scheppen, waarin het de partij mogelijk zou worden gemaakt over te gaan tot coördinatie van alle klachten en grieven op dit gebied. Indien het eenmaal zo ver zou zijn, dan was het tijdstip aangebroken om te "organiseren", met andere woorden om de strijd te doen ontbranden.

Door het publiceren van stemmingsartikelen over de gestaag stijgende kosten voor levensonderhoud wilde de C.P.N. in eerste aanleg de massa ontvankelijk maken voor haar verdere agitatie. Gaandeweg werd de actie verscherpt en opgevoerd door de communistische pers. Men ging zich bij voorkeur richten tot de huisvrouwen. Zij immers, aldus redeneerde "De Waarheid", werden gedwongen om nieuwe ontberingen te lijden. Zij moesten maar weer trachten de eindjes aan elkander te knopen. Zij hadden, belast met nieuwe zorgen en beslomeringen, opnieuw de grote stoot op te vangen. Het lag dus voor de hand, dat de partij vooral uit die hoek protesten verwachtte. Deze zijn inderdaad prompt gekomen en vrijwel dagelijks kon de communistische krant met "ingezonden mededelingen" van huismoeders op de voorpagina demonstreren, dat de prijzen waren gestegen. Vooral de vrouwen, die georganiseerd zijn in de Nederlandse Vrouwen Beweging (N.V.B.), bloken gewillig de communistische plannen te ondersteunen. Van deze mantelorganisatie had de C.P.N. ook stellig niet anders verwacht.

Het was in de laatste weken vooral deze N.V.B., die luide instemde met het koor van protesten tegen de duurte. "De Waarheid" kreeg dientengevolg veel materiaal ter beschikking, dat het blad in staat stelde de uitingen van verzet uit keuken, fabriek en werkplaats te bundelen (coördinatie).

Het voortschrijden van deze campagne bracht de C.P.N. er vervolgens toe de grieven door middel van straatdemonstraties en in openbare protestvergaderingen onder het volk te brengen (organisatie). De "spontane" demonstraties wisselden elkander in verschillende plaatsen af. Het waren uitsluitend huisvrouwen, georganiseerd in de Nederlandse Vrouwen Beweging, die met bordes en spandoeken gingen protesteren: in Den Haag voor het Kabinet van de Minister-Président en elders, o.a. te Haarlem, Groningen en Zaandam voor stedelijke autoriteiten. In Amsterdam, Rotterdam, Enschede en andere steden en kleinere plaatsen werden door de N.V.B. samenkomsten gehouden met hetzelfde doel.

"Organisatiehieuws", het gestencilde mededelingenblad van de N.V.B. (Afl. Oct. 1948) wakte op tot eendrachtige actie en wijdde vooral veel aandacht aan de voorbereiding van de

protestvergaderingen, die door alle onderafdelingen van de Vrouwenbeweging in de tweede helft van October gehouden moesten worden voor leden en zoveel mogelijk andere belangstellenden. Deze anti-duurte-actie werd in November met energie voortgezet. O.a. te Groningen werd daaraan nogal reliëf verleend in een openbare N.V.B.-bijeenkomst van circa 250 personen, voornamelijk vrouwen. De plaatselijke voorzitter sprak daar over "de bittere ernst" van de straatdemonstratie, die een dag tevoren te Groningen was gehouden ondanks het verbod van de politie. Uit het verdere betoog bleek, dat de plaatselijke afdeling van de N.V.B. geen vergunning om te demonstreren had gevraagd. Volgens spreekster zou ze dan toch niet zijn toegestaan. Het demonstreren werd ons, aldus dit N.V.B.-bestuurslid, verboden en wij moesten de borden terugbrengen vanwaar wij ze hadden gehaald. Na een korte rondgang hadden de demonstranten juist de borden neergezet toen er, volgens spr., een hele macht politieagenten op hen af kwam, die hen de borden afnam. Deze mededeling werd met applaus door de vergadering begroet, waarna de N.V.B.-functionares nogmaals herhaalde, dat het de vrouwen bittere ernst was.

De propagandiste van de N.V.B., Mevr. Gelok-Walvius uit Amsterdam, herinnerde er op een andere bijeenkomst in het kader der anti-duurte-actie aan, dat de vrouwen in Rotterdam ook hadden gedemonstreerd. De politie verbodde de betoging. Dertien vrouwen waren daar op het politiebureau vastgehouden. In 's-Gravenhage was het, volgens deze woordvoester, beter gegaan. In Groningen was de politie zeer actief geweest. In het stadhuis en ook ervoor bleken verscheidene politieagenten aanwezig te zijn. Het was, aldus Mevr. Gelok-Walvius, of wij de Burgemeester wilden aanvallen. In enige gevallen was, naar haar zeggen, proces-verbaal opgemaakt tegen demonstranten. Ondanks dat zouden zij gewoon doorgaan. Spreekster wilde wel eens zien of de politie het demonstreren kon verbieden.

Deze en soortgelijke gedragingen hebben nogmaals aangetoond, dat de C.P.N. in de N.V.B. kan beschikken over een aantal militante figuren. Zij stellen haar strijdvaardigheid, bewust of onbewust, in dienst van de politieke agitatie der C.P.N. Deze blijft zelf op de achtergrond.

Radio Moskou, dat thans vrijwel elke dag de maatschappelijke en politieke gebeurtenissen in Nederland op de voet volgt, zei d.d. 15-11-'48 van deze anti-duurtecampagne het volgende: "In Nederland zijn grote demonstraties gehouden tegen de hoge prijzen en heftige redevoeringen in de Staten-Generaal".

VI. EENHEIDS VAK CENTRALE.

Het hoofdbestuur van de E.V.C. stelde op 11 October l.l. aan de Ministerraad voor om de subsidies op de levensmiddelen volledig te handhaven. De kosten hieraan verbonden konden, zo werd toegelicht, worden bestreden door vermindering van de militaire uitgaven en door verhoging van de belasting op de winsten der grote ondernemers.

In dit voorstel ligt feitelijk de kern van de campagne, welke op een veel breder front dan dat der E.V.C. alleen, thans in ons land gevoerd wordt. Het schijnt uitsluitend tegen de stijging van de kosten voor noodzakelijk levensonderhoud te gaan, doch in wezen is het felle strijd tegen de huidige Regering. Bij de uitvoering van het plan, dat de C.P.N. en haar medestanders zorgvuldig blijken te hebben voorbereid, neemt de E.V.C., naast andere hulp- en mantelorganisaties der genoemde partij, een belangrijke plaats in. Weliswaar luidt het communistische consigne aan haar leden en geestverwanten om zoveel mogelijk binnen te dringen in de economische organisaties, in het bijzonder in de Uniebonden. Bij de huidige luidruchtige anti-duurte actie betekent het voor de C.P.N. echter groot geroef om zonder meer over haar E.V.C.-hulptroepen te kunnen beschikken.

In de afgelopen verslagperiode is wederom gebleken, dat de Eenheids Vak Centrale bij de bezetting van haar belangrijkste bestuursposten volkomen wordt overheerst door de C.P.N. De vooral te Amsterdam invloedrijke B.N.O.P., de bedrijfsorganisatie der E.V.C. voor overheidspersoneel, zag zich bijvoorbeeld in haar hoofdbestuur van twaalf man niet minder dan negen volbloed C.P.N.'ers ongedrongen. De landelijke secretaris der E.V.C., H. HENDRIJK, droeg een hoeksteentje bij om deze bestuursreorganisatie er door te jagen.

Ook thans kwam wederom tot uiting, in het bijzonder bij de anti-duurte campagne van de E.V.C., dat haar betoogtrant en argumenten identiek zijn aan de motieven, welke "De Waarheid" dag-in-dag-uit aanvoert.

"Werkend Nederland" (6-11-'48) repte over een "Lawine van prijsverhogingen!" Het E.V.C.-orgaan wekte op om het voor de arbeiders dreigende gevaar te keren door op de huidige lonen een onmiddellijke duurtetoeslag te eisen van f.2.50 per week voor alle arbeiders. Dit in contrast met de "gulden van Drees" voor arbeiders boven 23 jaar, wier weekloon het bedrag van f.71.- niet overschrijdt.

Evenals in de officiële partijbladen der C.P.N. maakt de E.V.C. front tegen het N.V.V.-bestuur. Dit heeft, aldus "Werkend Nederland" op 9 September van dit jaar in een nota aan de Ministerraad voorgerekend, dat "volledige afschaffing van de levensmiddelen-toeslagen zou betekenen, dat de kosten van het levensonderhoud voor een gezin van vier personen met f.5.- à f.6.- per week stijgen".

De E.V.C. beaamt dit en "Werkend Nederland" rekent dan verder: "Nu de regering besloten heeft de levensmiddelen-toeslagen van nagenoeg 700 miljoen gulden met 350 miljoen gulden te verminderen, kan verwacht worden, dat de kosten van het levensonderhoud voor een gezin van 4 personen met ongeveer f.2.50 per week zullen stijgen. Deze stijging denkt de regering op te vangen door het toekennen van wekelijks f.1.- loonbijslag voor arbeiders boven 23 jaar, terwijl arbeiders

beneden de leeftijd van 23 jaar op het einde van de week geen cent loonsverhoging zullen ontvangen. Dit betekent, dat de koopkracht der lonen van de eersten met f.2.50 - f.1.- = f.1.50 per week zal dalen en van de laatsten met f.2.50 per week".

"Werkend Nederland" recapituleert dan de slagzinnen, die voorkomen op een massaal verspreid pamflet van de E.V.C., n.l.: Wittebrood voor de rijken. Bruinbrood - als de voortekenen niet bedriegen wordt hierin aardappelmeel verwerkt - voor de werkers. Anthraciet voor de rijken, cokas voor de werkers. Roomboter voor de rijken, margarine voor de werkers".

Dit zijn de zg. "uitwijkmogelijkheden", aldus het blad, die met kracht van de hand moeten worden gewezen.

Ook hier is het wachtwoord van de E.V.C. hetzelfde als van de C.P.N. "De Waarheid" publiceert dag-in-dag-uit anti-duurte artikeltjes, die ze illustreert met spotprenten van Dr. Drees en bekroont met de leuze: "Niet uitwijken, maar aanvallen!" Vrijwel de gehele communistisch georiënteerde pers, ook de C.P.N.-bedrijfskranten, heeft deze strijdcreeet overgenomen.

Van deze stemmingmakerij kan niet gezegd worden, dat zij generlei weerklank bij het grote publiek zou vinden. Dit is zeker wel het geval, al zal het waarschijnlijk geen schokkende politieke gevolgen hebben, zoals de communisten en andere links-extreme groepen uiteraard vurig hopen. De anti-duurte actie der C.P.N. blijkt, zoals hiervoren vastgesteld, een verbeten strijd tegen het Kabinet-Drees te zijn.

De E.V.C. heeft alsnog haar onmiskenbare sympathie voor de stakers in Frankrijk met een geldelijk offer geaccentueerd. Aan de (communistische) C.G.T. deed zij 400.000 francs overmaken. In Nederland zullen de deviezencontroleurs hebben na te gaan of dit op legale wijze is gebeurd. Volgens de E.V.C.-leiding is dit inderdaad het geval. De Eenheids Vak Centrale heeft zich voorts ingespannen om voedseltransporten uit Nederland voor de Franse stakers en hun gezinnen te regelen. Tevens wil de E.V.C. een aantal kinderen uit het stakersmilieu tijdelijk in Nederland gastvrijheid verlenen. Een en ander zou in de maand November zijn beslag krijgen.

Ook buiten de E.V.C. is, speciaal in de mijnstreek, een communistische actie op touw gezet ter materiële ondersteuning van de Franse stakende mijnwerkers. Op 15 November j.l. werden nabij de hoofdingangen van de Staatsmijnen Emma, Hendrik en Wilhelmina, vlugschriften uitgerikt met het opschrift "Mijnwerkers helpen mijnwerkers". Daarin luidt het o.m.: "De kommer en ellende in de gezinnen der Franse werkers noodzaakt hen tot de scherpste strijd. De Franse regering heeft slechts één antwoord op de rechtvaardige eisen van de werkers n.l.: kogels en militair geweld.

Een overwinning van de Franse mijnwerkers wordt in het pamflet van groot belang geacht voor de "Nederlandse kompels". Vandaar de opwekking om zoveel mogelijk te helpen en levensmiddelen in te zamelen. Aangespoord wordt comité's in buurten en bedrijven te vormen om de steuninzameling te organiseren. Het vlugschrift was namens het Comité "Mijnwerkers helpen mijnwerkers" o.m. ondertekend door zijn voorzitter, het communistische Kamerlid H. Hermans, Vaals, en de 2e vobr., Mevr. Venrbooy, Heerlerheide, plaatselijk N.V.B.-bestuurslid. Ook andere bekende C.P.N.'ers, van wie enkele leden van de Algemene Bond van Werkers in het Mijnbedrijf (A.B.W.M.) zijn,

hebben zitting in dit comité en nemen aan zijn werk actief deel. De relatie van bedoeld comité tot de C.P.N. werd ten overvloede aangetoond door een opwekking tot steun in het dagblad "De Waarheid" (12-11-'48). Ook daarin wordt geadviseerd om sub-comité's te vormen.

Het ligt in de lijn der verwachtingen, dat de E.V.C. er het hare toe zal bijdragen de arbeidende bevolking in zo gevarieerd mogelijke samenstelling tot verzet te prikkelen tegen het duurder wordende leven. Men zal zich in het bijzonder beijveren dit verzet een zogenaamd spontaan en massaal karakter te verlenen. Indien ook werkers buiten de eigen Vakcentrales, dus anders- en niet-georganiseerden, bewogen zouden kunnen worden aan eventuele anti-duurtedemonstraties der E.V.C. te gaan deelnemen, dan ware daarmee door de E.V.C. een belangrijk psychologisch succes behaald. Verwacht wordt, dat de activiteit zich op korte termijn ook in die richting zal ontwikkelen.

De E.V.C. heeft ook in de thans afgesloten periode haar bezwaren tegen de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie verder ontwikkeld, ten gevolge op het demonstratieve P.B.O.-congres (zie vorig maandoorzicht). Het is voorlopig met de anti-duurte actie, de voornaamste pijler ter schraging van het optreden naar buiten van deze vakcentrale.

Reeds geruime tijd stelt de E.V.C. het voor alsof onder de isoleerders terzake hun loonregeling grote ontevredenheid zou heersen. Meerdere malen spoorde deze vakcentrale de bedoelde vakarbeiders schriftelijk aan grotere activiteit te ontwikkelen. Zij riep hen op tot eensgezind optreden. Succes bleef hier echter voor de E.V.C. uit. Zij wil het thans over een andere boeg gooien. Zij tracht door bemiddeling van een zogenaamd onafhankelijke commissie in overleg te treden met de werkgemers in het isoleerdersbedrijf, die georganiseerd zijn in de "Vereniging in het isolatiebedrijf" (V.I.B.). De E.V.C. wordt door deze V.I.B. niet erkend en derhalve niet door haar ontvangen voor het opnemen van persoonlijk contact. De "onafhankelijke commissie" van isoleerders, doet het ten onrechte voorkomen, alsof zij buiten iedere organisatie om optreedt. In werkelijkheid is zij een instrument in handen van de E.V.C. De man, die de commissie naar buiten vertegenwoordigt, is geen aangesloten E.V.C.'er. Zijn mede-commissieleden zijn evenwel bekende en vooraanstaande leden van genoemde Eenheids Vak Centrale.

Te Boedapest werd 17 October j.l. het zeventiende congres van de Hongaarse vakverenigingen geopend in tegenwoordigheid van de hoogste autoriteiten der Republiek en van buitenlandse vakverenigingen. De E.V.C. werd vertegenwoordigd door B. BLOK-ZIJL en J. H. C. VAN RENNSSEN. Eerstgenoemde verklaarde, dat zijn aanwezigheid meer was dan een hoffelijk gebaar, namelijk tevens een demonstratie, dat er geen afgrond is tussen de werkende volken van de verschillende landen. Er bestaan scherpe tegenstellingen tussen de krachten van het kapitalisme en het socialisme. In Nederland diende 40% der Rijksbegroting

van het budgetjaar 1949 voor oorlogsdoeleinden. Blokzijl noemde dit alles "zegeningen" van het Marshall-plan, dat niet anders zou zijn dan het plan van het dollar-imperialisme. In het slot van zijn rede laakte hij de campagne tegen de Sowjet-Unie, maar het Nederlandse volk zou nooit vergeten, dat zij de mensheid had gered en miljoenen van haar beste zonen had geofferd "opdat wij vrij mogen leven. Wij zullen nooit bereid zijn tegen de volken der Sowjet-Unie de wapens op te nemen".

Na beëindiging van het congres sprak Blokzijl arbeiders van de Gahz-scheepswerf te Boedapest toe. Bij een pers-ontvangst verklaarde de landelijk voorzitter van de E.V.C., dat de Verenigde Staten de koers aangeven van de Nederlandse regeringspolitiek in Indonesië. De Nederlandse arbeiders veroordeelden deze politiek echter, aldus had Blokzijl aan journalisten verzekerd.

Een soortgelijke propaganda, geheel afgestemd op die van de C.P.N., voerde ook een deel van de uit ongeveer 20 personen bestaande vakverenigingsdelegatie uit Nederland, die 12 Sept. l.l. te Praag arriveerde. Het was daar vooral H. HENNINK, landelijk secretaris van de E.V.C., die als woordvoerder optrad. Zou men op de door middel van de pers bekend gemaakte uitingen der Nederlandse bezoekers mogen staat maken, dan hadden deze op 26 September Tsjecho-Slowakije verlaten in het besef "dat noch de Nederlandse propaganda, noch de mening van sommige leden der (Nederlandse) vakverenigingen op juistheid berustte, toen zij ons de toestanden afschilderden op een wijze, welke niet met de waarheid strookt", aldus een passage van het verslag over de mededelingen, die Hennink vornoemd aan de pers d.d. 23-9-'48 zou hebben gedaan. Het werkende Tsjechoslowaakse volk streefde, volgens hetzelfde verslag, het socialisme, een beter en rechtvaardiger leven na. Blijkens een bericht van het Tsjechoslowaakse persagentschap Ceteka hadden de Nederlandse bezoekers toegegeven, dat de gevolgen van het Marshall-plan voor Nederland in hoge mate ongunstig waren; 70.000 mensen waren werkloos. Bovendien hingen zij een schril beeld op van textiel- en levensmiddelen-schaarste in Nederland. De gastheren hebben waarschijnlijk aan hun Nederlandse bezoekers niet medegedeeld, dat in hun land zelfs op textielpunten voor de bevolking vrijwel niets te koop is en dat alle voedingsmiddelen, uitgezonderd in het afgelopen seizoen groenten en fruit, nog op de bon zijn in te kleine rantsoenen.

Alsnog is gebleken, dat de Nederlandse delegatie in Tsjecho-Slowakije vrijwel uitsluitend werd rondgeleid in zogenaamde modelbedrijven. Zij werden voorgelicht door vooraanstaande communistisch gezinde vakverenigingsmensen en bedrijfsleiders.

VII. ONAFHANKELIJK VERBOND VAN BEDRIJFSORGANISATIES (O.V.B.).

De Onafhankelijke Vakbeweging (O.V.B.) zag in Maart 1948 in Rotterdam het levenslicht. Het groeiend verzet tegen de steeds meer toenemende invloed van de C.P.N. op de gang van zaken bij de Eenheids Vak Centrale, leidde, onder aanvoering van Anton van den BERG, tot een breuk met de E.V.C. Na de eerste stormachtige en strijdlustige uiteenzettingen over en weer, trad een periode van betrekkelijke rust in.

Gedurende de maanden, voorafgaande aan het stichtingscongres der O.V.B., waren het in het bijzonder theoretische overwegingen en beschouwingen nopens het wezen en doel der vakbeweging, die in de jonge O.V.B. de gemoederen bewogen. De O.V.B. zelf liet de laatste maanden steeds minder van zich horen.

Het waren naast ex-E.V.C.'ers, die zich politiek of ideologisch niet rechtstreeks wilden binden, hoofdzakelijk anarchisten, volgelingen van Trotzky, Spartacisten en spaarzame figuren uit de Vlam-groep, die interesse toonden. In hun eigen bladen wijdden zij tussen Maart en October talrijke beschouwingen aan het vermeende karakter en de doelstellingen van de Onafhankelijke Vakbeweging. Naar gelang van hun meer of mindere afkeer van de zogenaamde vakbondspolitiek moest de O.V.B. de toets hunner vaak scherpe critiek pogen te doorstaan.

Uiteindelijk diende het op Zaterdag 16 en Zondag 17 October j.l. te Rotterdam gehouden formele stichtingscongres van de Onafhankelijke Vak Beweging om de uiteenlopende opvattingen te confronteren. Het had een besloten karakter en werd door circa 80 personen bijgewoond. Het bescheiden aantal deelnemers, afgevaardigden van slechts kleine groepen O.V.B.'ers, demonstreert, dat deze organisatie tot heden nog geen vat kon krijgen op de brede massa der arbeiders.

De C.P.N.-commentaren ten deze, vanzelfsprekend misprijzend, reppen over het "splinterbondje" van de Trotzkyist Toon van den Berg. Maar afgezien van zulke bij voorbaat vijandige beoordelingen, gelijk ze vooral te verwachten waren van de kant der communisten in de C.P.N. en E.V.C., klonk ook in het bevriende kamp twijfel aan het uiteindelijk beoogde succes.

De anarcho-syndicalisten bijvoorbeeld, verenigd in de Nederlandse Bond van Vrije Socialisten (N.B.V.S.), hebben blijkbaar geen of onvoldoende vertrouwen in de doelmatigheid van de O.V.B.-praktijk. Zij wensen propaganda voor de idee der bedrijfsorganisatie, maar niet een caricatuur daarvan. In "Socialisme van Onderop" (2-10-'48) wordt het zelfs betreurd "dat een deel van onze kameraden op dit moment vastgelopen is in de O.V.B.". Betoogd wordt, dat in deze tijd van geleide economie, waar iedere loonsverhoging ongedaan kan worden gemaakt door prijsstijging, nog slechts strijd enige kans op succes kan hebben, indien de in de bedrijven werkenden als eenheid optreden. Dit verklaart het verlangen der anarchistisch gezinden om te komen tot het vormen van bedrijfs-propagandakernen, die ook een organisatorische binding kunnen hebben (zie maandoverzicht No.9-1948, blz. 14 en 15).

Het stichten van bedrijfsorganisaties, zoals de Onafhankelijke Vak Beweging, zou de illusie kunnen wekken, dat zulke organisatievormen reeds een grote vooruitgang zijn vergeleken bij de oude vakbeweging. In "Socialisme van Onderop" (zie boven) wordt die visie echter als onjuist bestreden. De wording van de bedrijfsorganisatie moet volgens het blad ingeleid worden door strijd. In die strijd zouden de massa's leren, dat de oude organen en de oude strijdmethoden niet naar het beoogde doel kunnen voeren. Uiteindelijk zal men, blijkens de ten deze

gëlanoeerde opvatting, de éénwording door middel van de bedrijven als noodzakelijk gaan zien. Deze éénwording zal tegelijkertijd een revolutionnaire situatie betekenen. De pogingen echter om thans de bedrijfsorganisatie op te richten zouden moeten falen. Men kon de O.V.B. nu een revolutionnaire vakbond of bedrijfsbond noemen, maar de strijd der arbeiders werd er volgens "Socialisme v.O.O." niet mede gediend. De navolgende zinsnede gaf daarop deze toelichting: "De arbeiders, die breken met de E.V.C. omdat zij geen vertrouwen meer hebben in de methoden en organisatie der vakbeweging, zullen verder moeten gaan dan de O.V.B. op dit moment kan en wil. Zij die met de E.V.C. braken, omdat de invloed van de C.P.N. hun niet aanstaat, maar die nog wel vertrouwen hebben in de vakbeweging, hebben een nieuwe beweging. Vanuit het laatste gezichtspunt is de O.V.B. door haar weinige invloed een onding".

Wanneer men bij het overlezen van dit citaat zou constateren, dat ook hier ideologische stokpaardjes worden bereden, dan schuilt in het slot ervan niettemin zin voor realiteit.

In werkelijkheid beschikt de O.V.B. tot nu toe slechts over een kleine aanhang. Ook indien men rekening houdt met de omstandigheid, dat de werkgevers in de haven (van Rotterdam) over het algemeen vrij sympathiek tegenover de Onafhankelijke Vakbeweging en jegens de figuur van Anton van den Berg heten te staan, dan blijft de getalszwakte der O.V.B. een ernstig obstakel om de door haar gestelde doeleinden te bereiken. Ook in de kringen van de Communistenbond Spartacus deelt men de opvatting, dat de ontwikkeling van deze jonge organisatie verre is ten achter gebleven bij de verwachtingen, welke men daar destijds van koesterde. Welke de doeleinden der O.V.B. zijn, kan blijken uit de hoofdlijnen, zoals deze ter voorbereiding van het genoemde stichtingscongres te Rotterdam zijn aangegeven.

In het weekblad "Spartacus" (4-9-'48) werd een uitvoerige beschouwing over de O.V.B. reeds betiteld met de open vraag "Een mislukking?" Men meende in de ontwikkeling van de O.V.B. de symptomen te onderkennen, dat haar "Landelijk Comité" een dooïgewone vijfde vakcentrale van deze organisatie wil maken, die voor werkelijk revolutionnaire arbeiders onaanvaardbaar zou zijn. "Al hun vroeger gedane uitlatingen, dat een dergelijk voornemen niet bestond, omdat daaraan niet de minste behoefte was en dat de O.V.B. in dit geval al bij voorbaat als een mislukking moest worden beschouwd, zijn daarmee teniet gedaan".

De gehele opbouw gaat, aldus de critiek van "Spartacus", van boven naar beneden. De nieuwe organisatie zou bedrijfsbonden als leden van het algemeen verbond kennen. Aan verbondsbestuur en verbondsraad, welke laatste wordt samengesteld uit vertegenwoordigers van de bedrijfsbonden, zouden weer als vanouds allerlei machtsposities worden verstrekt. Deze gang van zaken word van de kant der radencommunisten reeds tevoren gevonnist als een verkeerde opzet. Toch wilde men de O.V.B. niet als een mislukking zien, omdat de groei naar het nieuwe nu eenmaal met vallen en opstaan gaat.

Op haar beurt gaf de R.C.P. in "De Tribune" (4-9-'48) uiting aan haar misnoegen over het ontwerp-statuten en reglementen, dat de O.V.B. voor het stichtingscongres in haar orgaan "Nieuwe Strijd" deed verschijnen. Uit enige kanttekeningen komen ook bezwaren van Trotzkyisten naar voren. Van principiële aard is deze. Over "Doel en Beginselen", zegt de O.V.B. in art. 2 zich te keren tegen elke vorm van stoffelijke en geestelijke dictatuur. "De Tribune" vroeg zich af: "Ook tegen de dictatuur van het proletariaat?"

Van verschillende kanten werd voorts gewaarschuwd tegen de neiging van de O.V.B. om haar doel te bereiken o.a. door vertegenwoordiging in de publiek- en privaatrechtelijke organen, wanneer zulks naar het oordeel van de leden in het belang van de werkers zou zijn. Hiermede, zo vreesde men, werd de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie aanvaard, plus de "Stichting van de Arbeid".

De oude vakbeweging, aldus de opvatting van Spartacus terzake, maakt zich onderdeel van het georganiseerde kapitalisme en zwenkt steeds meer naar een organisatievorm, die uitgaat van het bedrijf. De oude vakbeweging verandert er echter niets aan en dan is dit systeem alleen maar geschikt om de arbeiders te onderwerpen. Het was dus zaak duidelijk onderscheid te maken tussen onafhankelijke bedrijfsorganisatie door de strijdende arbeiders zelf en bedrijfsorganisatie over de arbeiders, ten einde hen in te schakelen in het georganiseerde kapitalisme. Dat laatste zou in de toekomst vooral een deel zijn van het streven naar publiekrechtelijke (staatsrechtelijke) bedrijfsorganisatie.

Omdat dezerzijds gebleken is, dat de vorenstaand gereleveerde stromingen en critieken op het stichtingscongres van het O.V.B. te Rotterdam tot uiting kwamen, leek het nuttig ze hiervoren in dit overzicht samen te vatten.

Het stichtingscongres heeft daarnevens weinig nieuwe uitzichten geopend. De indruk werd bevestigd, dat in de Onafhankelijke Vak Beweging ook tijdens het jongste congres nog vele ideologische tegenstellingen niet overbrugd konden worden. De kibbelarijen, waarin de anarchisten, radencommunisten en volgelingen der Vierde Internationale (Trotzkyisten) zich gemeenlijk verlustigen, waren op dit stichtingscongres evenmin uit te bannen.

De initialen O.V.B. zullen als korte aanduiding voor het Verbond gehandhaafd blijven. Zij betekenen van nu af aan echter niet langer Onafhankelijke Vak Beweging maar Onafhankelijk Verbond van Bedrijfsorganisaties. De naam vakbeweging is dus verdwenen, doch de vrije socialisten en Spartacus-leden zijn er kennelijk nog niet gerust op, dat daarmee de door hen veroordeelde vakbonds-allures in ene zijn geliquideerd.

De revolutionaire tendenzen van het O.V.B. zullen, naar met gefundeerde redenen mag worden aangenomen, ook in de toekomst zoveel mogelijk verdedigd worden. Het onafhankelijk politiek karakter van de O.V.B. zal vooral naar buiten worden gedemonstreerd. Zodoende zal men waarschijnlijk proberen om de Koninklijke Goedkeuring der statuten te verkrijgen. Het Onafhankelijk Verbond van Bedrijfsorganisaties (O.V.B.) ziet de verovering daarvan kennelijk als een strategisch doel, dat

het Verbond goed te stude zal komen in zijn strijd tegen de E.V.C. Ten overstaan van proselieten zal het O.V.B. in het openbaar vermoedelijk meer propaganda maken met een (eventueel) verkregen Koninklijke Goedkeuring op zijn Statuten dan met het verkondigen van zijn economisch-democratische einddoelstelling: de bedrijven in handen der arbeiders.

De O.V.B.-leiders van diverse extreem-politieke gezindte hebben zich reeds enige malen uitgelaten over hun organisatorische plannen. Daarbij speelt een voorname rol het denkbeeld van de decentralisatie, het bedrijfsgewijze organiseren van de arbeiders.

De O.V.B. zou, althans in theoretische opzet, de vakverenigingsbureaucratie willen bestrijden; door het beslissingsrecht inzake stakingen niet voor te behouden aan het bestuur maar aan de arbeiders zelve.

Ofschoon dit, gelet op de huidige geringe getalsterkte der O.V.B., in de praktijk voorshands weinig effect zou sorteren, verdient de ten deze ontwikkelde gezindheid toch met aandacht te worden gevolgd.

Het O.V.B.-orgaan "Nieuwe Strijd", (25-10 en 8-11-'48) heeft de ervaringen van het congres nog niet aan de grote klok willen hangen. Het beperkte zich tot een "algemene indruk" met als conclusie "Het was een goed congres". Dit heeft het ongeduld van "Spartacus" opgewekt, welks redactie in het nummer van 6-11-'48 een uitvoerig artikel aan het congres heeft gewijd. Daarin klinkt het allereerst prijzend: "Ongetwijfeld werden door de inleider kd. A. de Jong voortreffelijke dingen gezegd en op zich zelf lijkt het feit, dat hij werd aangezoekt om de voornaamste congreswerkzaamheden, de vaststelling van statuten en reglementen in te leiden, te getuigen van een brede opvatting en een ernstig pogen van de landelijke leiding om de allerwege langzamerhand loskomende gedachte der arbeiders naar zelforganisatie en zelfdoen op het congres een goede kans te geven".

Maar volgens Spartacus heeft de verdere houding van leiding en congres verdoorzaakt, dat van dit laatste weinig terecht kwam. De congres-voorzitter (A. van den Berg), tevens voorzitter van de voorlopige landelijke leiding, nam de leiding der discussies geheel over en stuurde deze bewust naar behandeling en aanneming van de voorstellen, die door de leiding waren ingediend. Daardoor, zo klaagt Spartacus, kwam de opvatting, die Amsterdam in haar beginselverklaring had gelogd, niet goed tot haar recht. Het geldt hier in hoofdzaak ontwerpen van statuten van huishoudelijke reglementen, waarin voornamelijk de ideologie van Spartacus- en N.B.V.S.-leden tot uitdrukking is gekomen. Aangezien deze op het congres niet voldoende tot hun recht kwamen, zal een aparte commissie uit het O.V.B. zich hierover nader beraden. Spartacus ziet overigens ook goede kanten, want er zijn uitspraken van velen, dat datgene wat Amsterdam en anderen scheidt van de meerderheid van het congres niet zozeer een verschil van inzicht als in tempo van de ontwikkeling naar een nieuwe arbeidersbeweging is. Ook de vrije socialisten van de N.B.V.S. hebben zich na het congres ondanks hun vele critiek welwillend uitgelaten.

Dezerzijds kan worden vastgesteld, dat wel duidelijk is gebleken, dat het aan het O.V.B. moeilijk zal vallen algehele zelfstandigheid te verwerven en te behouden. De afdeling Amsterdam gaf dit te kennen in haar bovenvermelde verklaring, die o.m. behelsde, dat zij een afwachtende houding zal aannemen ten aanzien van de verdere gang van zaken en dat nader overleg in de plaatselijke bijeenkomst te Amsterdam zal geschieden. De moeilijkheden om tot een landelijke samenwerking te komen zijn eer groter dan kleiner geworden.

VIII. INDONESIË.

Nadat de communistische opstand in de "Republiek Indonesië" is mislukt, is een nieuwe communistische beweging gegroeid, met name de "Partai Moerba", onder leiding van de bekende communist Tan Malakka, voor wie de Revolutionair-Communistische Partij (R.C.P.) steeds in de bres is gesprongen. In het orgaan "De Tribune" is bij herhaling de vrijlating van Tan Malakka geëist, nadat hij als deelnemer aan een staatsgreep tegen de Regering Sjahrir was gearresteerd.

Enkele maanden geleden is de Trotzkyist Tan Malakka op last van de Republikeinse leiders te Djoeja in vrijheid gesteld en aanstonds is hij zijn actie begonnen. Hij heeft steun van de Republikeinse Regering, omdat hij de Moesobeweging heeft bestreden, maar het is duidelijk, dat Tan Malakka in zijn activiteit tegen de Nederlanders ook eigen oogmerken nastreeft. Het is in dit verband nuttig hier te releveren wat het te Jogjakarta verschijnende blad "Hidoep", dat de nieuwe communistische stemmen weergeeft, terzake opmerkt n.l.: dat het doel van de communisten niet is gewijzigd; de macht moet in handen komen van het proletariaat. Verklaard wordt, dat Moeso de stad Madioen heeft gekozen tot centrum van de opstand, doch dat het heel goed mogelijk is, dat de andere partij een andere plaats en een ander moment zal uitkiezen. De mogelijkheid voor een staatsgreep blijft bestaan zolang de regering nog niet in handen is van het proletariaat, van de communisten. De "Partai Moerba" heeft Tan Malakka voor het leiderschap aangezocht. Aangezien deze voorman een ervaren organisator is, verwacht men niet anders dan dat het "nieuwe" communisme zeer sterk zal worden. Tan Malakka heeft zijn plannen reeds eerder willen uitvoeren, doch door Amir's optreden is er niet veel van gekomen. Thans is Amir uitgeschakeld; Tan Malakka's invloed neemt toe, mede door het feit, dat het volk er zich van bewust is, dat zijn toenmalige arrestatie en zijn gevangenschap gedurende 2 jaar in het geheel niet op gegronde redenen berustten. Het oude plan wordt momenteel bestudeerd en velen stemmen er mee in. De nieuwe communistische partij wil in de eerste plaats de communistische naam zuiveren van alle blaam, veroorzaakt door Moeso's optreden, waarmee men tevens de oude invloed van het communisme op het volk tracht te herstellen. En het blad vervolgt: "De naam Tan Malakka is voldoende waarborg voor de "grote invloed, die de beweging spoedig zal verwerven. Men zal voortstrachten zoveel mogelijk zetels in de regering te verwerven, hetgeen overeenkomt met het algemene doel der communisten, n.l. om de regering in handen te krijgen. Het communisme heeft in de grond van de zaak veel invloed onder de jongeren, het spreekt dus vanzelf, dat deze beweging spoedig "flinke krachten zal kunnen afleveren. De uitbreiding van het "communisme zal slechts kunnen worden beperkt, indien de Islam en het Nationalisme er in zullen slagen evenveel invloed te verkrijgen als het communisme. De grote haast van de Partai Moerba om Tan Malakka het leiderschap aan te bieden is begrijpelijk: men moet n.l. grote invloed verwerven met het oog "op de komende algemene verkiezingen in de Republiek".

Hoe de C.P.N. op den duur zal reageren op deze ontwikkeling is nog niet duidelijk. Eerst heeft zij zich in alle mogelijke opzichten achter de eisen van de Republiek Indonesia geplaatst, vervolgens zich tegen de Republikeinse leiders gekeerd en de communistische opstand in de Republiek verdedigd, maar thans moet de C.P.N. ervaren, dat een verfoeide Trotzkyist de leiding van de communistische beweging in de Republiek in handen heeft genomen.

Intussen zit de C.P.N. niet stil; er is een streven merkbaar om de haar welgezinde Indonesiërs hier te lande te bundelen en dit betreft dan in de eerste plaats de in de P.I. verenigde Indonesische communisten.

Bij circulaire heeft het Landelijk Bestuur van de vereniging Nederland-Indonesië het nogmaals nodig geoordeeld zijn standpunt uiteen te zetten en wel als volgt: "Het recht van het Indonesische volk op zelfstandigheid en zelfbeschikking is het leidend beginsel van de Vereniging "Nederland-Indonesië". Dit betekent: politieke, economische en culturele vrijheid voor de bevolking van geheel Indonesië volgens principes en in organisatie-vormen, die zij zelf bepaalt. De Vereniging stelt vertrouwen in de eigen krachten van het Indonesische volk om zijn moeilijkheden tot een oplossing te brengen.

"Zij eist begrip voor de inwendige moeilijkheden en spanningen binnen de Republiek Indonesië, die kenmerkend zijn voor nieuwe staten en die ook de Republiek der Verenigde Nederlanden in haar beginstadium heeft gekend.

"Uitgaande van dit standpunt moet de Vereniging als zodanig zich om principiële redenen van partij-kiezen in interne Indonesische aangelegenheden en dus ook in het huidige conflict binnen de Republiek onthouden, hoewel zij begrijpt en aanvaardt, dat haar leden individueel, met name de Indonesiërs onder hen, hierin niet afzijdig kunnen en willen blijven.

"Uitgaande van dit zelfde anti-koloniale beginsel verzet de Vereniging zich tegen iedere vreemde inmenging in binnenlandse Indonesische aangelegenheden door pressie op welke wijze dan ook. En zeker zal zij blijven strijden tegen elke inmenging in de vorm van militair of "politieel" ingrijpen in Indonesië door niet-Indonesische machten. In verband met het bovenstaande ziet de Vereniging haar naastliggende taak als volgt:

- "1. Zij roept het Nederlandse volk op tot grote waakzaamheid om te verhinderen, dat Nederlandse troepen worden gebruikt voor inmenging in de binnenlandse aangelegenheden van de Indonesische vrijheidsstrijders.
- "2. Zij richt zich met een ernstig protest tot de Nederlandse regering inzake o.a.:
 - " a. Het platbranden "uit militaire noodzaak" van kampongs op Java en het uitdelen van strenge en ontorende straffen aan Nederlandse militairen, die geweigerd hebben zich hiertoe te lenen;
 - " b. Het voor rechtsgevoel boledigende vonnis van de Zee-krijgsraad te Soerabaja inzake de Bondowoso-tragedie";
 - " c. Het uitblijven van bekendmaking van het rapport over de ongerechtigheden in Zuid-Celobes in begin 1947;

- " d. Het schieten door Nederlandse politie op de met de
- " voorbereiding van de viering van de Indonesische vrij-
- " heidsdag in het officiële gebouw van de Republikeinse
- " regering te Batavia bezige schooljeugd;
- " e. Het ontwijken van het geven van een duidelijke toe-
- " lichting inzake de kwestie van de geïnterneerden in de
- " Republiek en in door Nederland bezet gebied.
- " 3. Van oordeel, dat Indonesische en Nederlandse slachtoffers
- " van onrecht, begaan in naam van het Nederlandse volk,
- " recht hebben op schadevergoeding en rehabilitatie, stelt
- " zij zich voor in samenwerking met andere personen en or-
- " ganisaties, hiervoor gelden bijeen te brengen als een
- " bijdrage in de vervulling van een morele plicht".

In verband met de recente gebeurtenissen in Indonesië heeft de vereniging de leden verder opgeroepen voor een studieconferentie, op 20 en 21 November te houden in de Internationale School voor Wijsbegeerte te Amersfoort.

Indertijd zijn door tal van vooraanstaande kunstenaars een serie schilderijen, litho's enz. aan de vereniging afgestaan met de bedoeling deze "ten bate van de medicamentenactie voor de geblokkeerde Republiek" te verloten onder de leden. Thans is men begonnen met de loten-verkoop.

20 November 1948.

IX. OVERZICHT DER STAKINGEN IN OCTOBER 1948.
Zie bladzijde 31.

OVERZICHT DER STAKINGEN IN OCTOBER 1948.

- 31 -

Bedrijf.	Aanleiding.	Inmenging Vakbonden.	Resultaat.	V o l g n o.
NV, Noord Ned Schoepswerf Groningen.	Daar accoordwerk binnen tijd klaar was, eisten arb. 2 weken extra loon i.p.v. 1½ week die ze ontvingen.	---	Directie weigerde verdere uitbetaling of voorschot; arbeid daarna normaal hervat.	1
Lijm en Gelatine fabriek Delft.	stokers staakten i.v.m. indienstneming nieuwe stoker, die oliest. inr. kon bedienen; zij vreesden daardoor zelf ander werk en minder loon te krijgen.	---	Directie garandeerde bij event. werkverandering uitbetaling van zelfde lonen.	2
Broodbezorgers Bakk. Steenbeek Den Haag.	Eis: na verhoging broodprijs ook verhoging provisie.	Unie be-midd.	Uniebonden zegden bespreking toe, werk normaal hervat.	3
Arb. in verschillende brandstoffen bedrijven Amsterdam.	Eis: uitbetaling toegestane loonsverh. v. f.l. - p.w. vanaf 15/3 i.p.v. 5/7.	Unie be-midd, EVC steunde en stookte.	Eis niet ingewilligd; werk geleidelijk hervat.	4
Text. fabr. Transvaalv. Heek & Co. Enschede.	Wewers staakten n.a.v. ingevoerde controle op hun werk.	---	Contrôlemaatregel gehandhaafd, werk normaal hervat.	5
NV. F. Pot's Conserv. fabr. Vlaardingen.	Solidariteit arb. met wegens wangedrag ontslagen bedrijfsleider.	OVV adviseerde tot staken.	Ontslag gehandh., 2 andere arb. ook ontslagen; overigen werk hervat.	6
Electriciens Fa. Slotboom bij KLM-Den Haag.	Protest tegen inhouding 25% toeslag op loon, ingevolge opdracht C.v.R. bemm.	---	Directie zegde toe zaak opnieuw met Coll. te bespreken.	7
Bemannig 2 stoomtrawlers IJmuiden.	Bem. eerste schip eiste voor uitvaren, 48 uren rust, bem. andere schip solidair.	Actie gesteund door ANBZ-EVC.	Schoepen met zelfde bemann. resp. 25 en 26/10 uitgevaren.	8
Text. fabr. Noorderhagen Fa. v. Heek, Enschede.	Alle daar werkzame wewers staakten n.a.v. ingevoerde controlemaatregel.	---	Contrôlemaatregel gehandhaafd, werk normaal hervat.	9

V o l g n o.	Be- gin in vo- rige mnd.	De onder de stakingsstreep vermelde getallen geven het aantal stakers aan. De boven de stakingsstreep vermelde getallen geven het aantal arbeiders aan, dat in normale toestand werkzaam is. .: staking met vooraf bepaalde tijdsduur (korter dan 24 uren). -: staking met vooraf bepaalde tijdsduur (24 uren of langer). =: staking met niet vooraf bepaalde tijdsduur.																																
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31		
1		<u>70</u>																																
2		<u>70</u>																																
3																																		
4																																		
5																																		
6																																		
7																																		
8																																		
9																																		

4 stokers; later stakten ongeveer 45 andere arbeiders.

22 staking duurde enige uren.

900
Aanvankelijk 20, later toegenomen tot enige honderden.

70 (op het gehele bedrijf werken plm. 2800 man);
70 (staking duurde ruim zes uren).

91
op 11-10:6 stakers, op 12-10:88.

30
30 (staking duurde 1½ uur).

27
27 =

(op gehele bedrijf werken plm. 2800 man) 90
(staking duurde 1½ uur). 90